

Udruženje "EKO FORUM" Zenica

Školska 10 (Metalurg City Centar)
72 000 Zenica, Bosna i Hercegovina
E-mail: info@ekoforumzenica.ba
Web: www.ekoforumzenica.ba
Tel/fax: +387 32 40 50 50

Federalno ministarstvo okoliša i turizma
n/r ministrice
Ul. Marka Marulića br. 2
71000 Sarajevo

Predmet: Primjedbe na prijedlog Rješenja broj UP-I-05/2-23-11-133/14- DD
o okolišnoj dozvoli operatoru ArcelorMittal Zenica d.o.o. Zenica za pogone i
postrojenja Departmenta Čeličana

Poštovani,

Od uprave Grada Zenica smo 24.8.2015 e-mailom dobili na uvid tekst prijedloga Rješenja o okolišnoj dozvoli operatoru ArcelorMittal Zenica d.o.o. Zenica za pogone i postrojenja Departmenta Čeličana. Nakon izvršenog uvida u tekst, dostavljamo vam sljedeće primjedbe:

1. Iako smo nakon uvida u javno objavljeni Zahtjev operatora za obnavljanje okolišne dozvole 11.03.2015 dostavili naše primjedbe i sugestije na Zahtjev, i na taj način iskazali interes za učešće u ovom postupku, od vas nismo dobili nikakvu povratnu informaciju o prihvatanju ili neprihvatanju naših primjedbi. U skladu s Članom 30 Zakona o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH" br. 45/09 i 43/10) naša organizacija predstavlja "zainteresovanu javnost" i bili ste nas dužni obavijestiti o postupku i nacrtu okolišne dozvole, u skladu s Članom 36 Zakona o zaštiti okoliša.
2. Rok za dostavljanje primjedbi na prijedlog Rješenja je 28.9.2015, što znači da za formulisanje primjedbi imamo samo 4 dana. Taj rok je u suprotnosti sa Članom 36 Zakona o zaštiti okoliša, gdje je rok za podnošenje dokaza i činjenica 30 dana. Zahtijevamo da nam se omogući duži rok za dostavljanje primjedbi.
3. Nakon uvida u nacrt Rješenja od 27.5.2015, dostavili smo Vam dodatne primjedbe na nacrt Rješenja dana 10.06.2015. Ni na te primjedbe nismo dobili nikakav odgovor. Pored toga, zahtijevali smo i organizovanje javne rasprave u skladu s Članom 36 Zakona o zaštiti okoliša, ali ta rasprava nije organizovana. U prijedlogu Rješenja navodite da prijedlog Grada Zenica "da se održi javna rasprava nije prihvaćen jer nije predviđena zakonom". Član 36 Zakona jasno propisuje da će "Nadležno ministarstvo osigurati učešće javnosti u postupcima izdavanja okolinskih dozvola za pogone i postrojenja iz svoje nadležnosti" i da će "nakon pokretanja upravnog postupka javnost biti informirana o nacrtu odluke ili okolinske dozvole". Dakle, tvrdnja da javna rasprava nije predviđena zakonom ne stoji.
4. U prijedlogu Rješenja navedeno je da su naše primjedbe na zahtjev postale samo "sastavni dio spisa", bez obrazloženja o prihvatanju/neprihvatanju naših primjedbi i prijedloga. Nije nam jasno na koji spis se to odnosi, na Zahtjev operatora ili na Rješenje o okolišnoj dozvoli? Ako su sastavni dio Rješenja, onda su trebale biti dostavljene na uvid svim zainteresovanim stranama, pa i nama. Sastavni dio spisa trebaju biti i vaši odgovori na naše primjedbe.
5. I dalje ostajemo pri prethodno dostavljenim primjedbama i zahtijevamo od Vas da se zvanično očitujete o njima, odnosno da nas obavijestite o razlozima njihovog eventualnog neprihvatanja.
6. U poglavlju 4.1. prijedloga Rješenja, u tabeli 1 su dati podaci o materijalnom bilansu i emisijama za 2013. i 2014. godinu koji sadrže netačne podatke. Uočili smo da su u toj tabeli

prikazane emisije prašine u iznosu od 48, odnosno 55 g/t tečnog čelika. Ako se taj podatak pretvori u apsolutni iznos množenjem s prikazanom količinom proizvedenog tečnog čelika, dobije se godišnja emisija prašine od 36 tona prašine za 2013. i 45 tona prašine za 2014. godinu. U izvještajima o emisijama koje je operator dostavio Federalnom ministarstvu turizma i okoliša, odnosno Fondu za zaštitu okoliša FBiH, za BOF čeličanu prijavljene su emisije od 105 tona prašine za 2014. godinu. U okolišnoj dozvoli za BOF čeličanu iz 2009. godine, emisije prašine su procijenjene na 267 tona godišnje.

U istoj tabeli navedeno je da je količina prašine u otpadnim materijalima 0,22 odnosno 0,29 kg/t TČ, što je daleko ispod BAT normi (0,75 – 24). Da li to znači da su otpadni materijali tri puta čišći u ArcelorMittal Zenica nego u EU?

U tabeli 1 nedostaju i podaci o mjeranju buke.

Zbog ovakvog nesklada u prikazanim vrijednostima, izražavamo sumnju i u ostale prikazane vrijednosti i zahtijevamo da se iste usklade s realnim pokazateljima. Ukoliko se ovdje prikažu nerealni podaci, neće se moći ocijeniti efikasnost provedenih mjera.

7. Tabela 2 u poglavlju 4.1. nema podataka, jer EAF nije radila tokom 2013. i 2014. godine. Ovdje treba prikazati podatke o materijalnom bilansu i emisijama za posljednje dvije godine kad je radila EAF čeličana (2006. i 2007. godina), a ako tih podataka nema, onda nema svrhe praznu tabelu zadržati u ovoj dozvoli. U istoj tabeli su izostavljeni podaci o otpadnim vodama.
8. U poglavlju 5.1. konstatuje se da postoje difuzne emisije, da nisu kontrolisane niti su obuhvaćene usisnim haubama niti drugim tretmanom. Dalje se kaže da se "ove emisije klasificiraju kao difuzne emisije koje se preko krova hale ispuštaju u atmosferu bez prečišćavanja". Na osnovu toga, morale su biti predviđene mjere za smanjenje ili eliminisanje tih emisija, ali takvih mjera u nastavku Rješenja nema. Također nisu predviđena ni mjerenja/proračun/procjene tih emisija, što je neprihvatljivo. Podatke o difuznim emisijama treba dodati podacima prikazanim u tabeli 1.
9. U poglavlju 5.3. navodi se da postoje emisije buke, ali nema podataka o izmjerenim vrijednostima. U okolinskoj dozvoli iz 2009. godine u poglavlju 5.5. predviđen je monitoring buke, tako da rezultati tog monitoringa mogu i moraju biti sastavni dio ovog poglavlja. Ne može se ocijeniti učinak poduzetih mjera ako se nema sa čime uporediti. U Integralnom planu aktivnosti iz 2007. godine, na osnovu kojeg je izdata okolinska dozvola, data su mjerenja buke izvan pogona. Rješenje treba dopuniti rezultatima mjerenja.
10. U poglavlju 5.5. se tvrdi da "nema povišenih koncentracija polutanata u tlu", na osnovu mjerenja izvršenih 2011. godine. Ovakav zaključak je izveden na osnovu podataka starih 4 godine. Za to vrijeme došlo je do povećanja obima proizvodnje i povećanja emisija, tako da treba dati aktuelne podatke o zagađenju tla i na osnovu toga donijeti odgovarajući zaključak. Na web stranici Zavoda za agropedologiju FBiH objavljeni su podaci i rezultatima mjerenja sadržaja teških metala u tlu u okolini ovog postrojenja i uočene se povišene koncentracije, iznad dozvoljenih granica, i konstatovano je da su one rezultat rada postrojenja ArcelorMittal Zenica.

U okviru ovog postrojenja, postoji veći broj elektroenergetskih objekata (transformatora i kondenzatora) u kojima se koristi transformatorsko ulje kao potencijalni polutant tla i vode. Podaci o broju, lokacijama i drugim karakteristikama tih objekata nisu javno dostupni, ali se u ovom Rješenju moraju navesti kao potencijalni izvor zagađenja tla i vode i moraju se

- predvidjeti kontrolni mehanizmi koje će koristiti inspekcija.
- Na osnovu ovoga, potrebno je u poglavlju 7 dodati i obavezu mjerenja polutanata u tlu.
11. U poglavlju 5.6. nema podataka o uticaju na stanovništvo, nego se iznose neodređene izjave o kompleksnosti problema. Ovakva formulacija će predstavljati samo opravdanje operatera za nerealizaciju mjera, jer se sva krivica prebacuje na meteorološke i geografske osobine zeničke kotline, umjesto da posluži kao sredstvo za zaštitu stanovništva. Ovdje se moraju navesti svi uticaji koje ovo postrojenje može imati na stanovništvo, od prekomjerne buke do posljedica zagađenja zraka, vode, tla i poljoprivrednih proizvoda na zdravlje stanovništva.
  12. U tabeli 4 dat je pregled mjera iz prethodne okolinske dozvole i tvrdi se da je većina mjera realizirana. Konstatacije o statusu mjera su proizvoljne i nepotkrijepljene činjenicama (nekompletni pokazatelji o emisijama ne odgovaraju stvarnom stanju). Treba revidirati status ovih mjera kako bi se na osnovu toga planirale naredne mjere. Također treba navesti i godinu kada su nabrojane mjere realizirane, jer je većina mjera značajno kasnila u odnosu na zadate rokove.
  13. U poglavlju 7 nedostaje zakonska regulativa o zaštiti od buke:
    - Zakon o zaštiti od buke ZDK (Službene novine ZDK 2/08 i 1/14)
    - Zakon o zaštiti od buke FBiH (Službene novine Federacije BiH broj 110/12)
  14. U tabeli 5 navedene su planirane mjere na koje smo primjedbe dostavili 10.06.2015. Tražimo da se predložene mjere usklade s tim našim zahtjevima. Dodatno, zahtijevamo da se dodaju još dvije mjere:
    - 1.9. Provoditi monitoring difuznih emisija i difuzne emisije uključiti u izvještaje o emisijama; rok: odmah
    - 1.10. Ugraditi 24-satni video nadzor pogona za vizuelnu kontrolu emisija u zrak, vodu i tlo i omogućiti pristup tim podacima Federalnoj inspekciji i Operativnom štabu grada Zenica za primjenu Plana interventnih mjera u cilju rješavanja prekomjerne zagađenosti zraka, kako bi se efikasnije pratile eksczesne situacije i poduzimale hitne mjere u slučaju odstupanja od normativa; rok: kraj 2015Slična mjera je bila predviđena i prethodnom okolinskom dozvolom (u poglavlju 7.1) i nema razloga da ne bude uvrštena i u ovo Rješenje.
  15. U poglavlju 7.1.1. detaljnije preciznije definisati prijateljski odnos prema okolišu, odnosno zaključivanje sporazuma o prijateljskom okruženju koje će ugroženom stanovništvu obezbijediti kompenzaciju za eventualnu nanesenu štetu radom ovog postrojenja.
  16. U poglavlju 7.2.2. kaže se da je instaliran monitoring samo na dimnjaku BOF konvertera, kao da je to dovoljno. Zahtijevamo obavezno mjerenje difuznih emisija.
  17. U tabeli 6 navode se samo mjerenja na dimnjacima. Plan treba dopuniti i mjerenjima difuznih emisija u skladu s BAT 2013, odnosno *VDI 2463 part 7*.
U poglavlju 3.9.1. Zahtjeva navedena je granična vrijednost od 20 mg/Nm³ prašine na dimnjaku vrećastog filtera, a u Rješenju je ta vrijednost 50 mg/Nm³. Zašto je došlo do promjene?
U poglavlju 3.9.1. Zahtjeva predložena su mjerenja emisija polutanata kojih nema u Rješenju: Fe i VOC za BOF, te HF, HCl i benzen za EAF. Zašto su ta mjerenja izostavljena u Rješenju?
  18. U poglavlju 7.2. dodati novo poglavlje "Monitoring tla" i u njemu definisati obavezu praćenja polutanata u tlu za koje su uočene prekoračene vrijednosti u analizama Agropedološkog zavoda i u skladu s važećom zakonskom regulativom u Federaciji BiH.

Udruženje "EKO FORUM" Zenica

Školska 10 (Metalurg City Centar)
72 000 Zenica, Bosna i Hercegovina
E-mail: info@ekoforumzenica.ba
Web: www.ekoforumzenica.ba
Tel/fax: +387 32 40 50 50

19. U obrazloženju Rješenja stoji da će se s prijedlogom rješenja sa izmjenama i dopunama "ostala javnost upoznati putem web stranice federalnog ministarstva". Na dan 25.8.2015. na web stranici Ministarstva nema tog prijedloga. Na taj način je ograničeno učešće javnosti. Zahtijevamo da se rok za dostavljanje prijedloga i sugestija računa od dana objavljivanja prijedloga Rješenja na web stranici Ministarstva.
20. Obrazloženje Rješenja završava se nerazumljivom rečenicom bez predikata:
Svi zahtjevi postavljeni u Pravilniku o uvjetima za podnošenje zahtjeva za izdavanje okolišnog dopuštenja za pogone i postrojenja koja imaju izdana dopuštenja prije stupanja na snagu Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“ br. 45/09 i 43/10) te su se ovim zahtjevima stekli uvjeti da se izda okolišna dozvola čiji je sastavni dio Plan upravljanja otpadom, tako je je ovo ministarstvo ocijenilo da su se stekli uvjeti za izdavanje okolišne dozvole na osnovu članova 68., 71. i 72. Zakona o zaštiti okoliša što je i odlučeno kao u dispozitivu ovog rješenja.
21. Protiv Rješenja se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od prijema rješenja. U prijedlogu Rješenja stoji datum izdavanja 27.5.2015, što znači da je rok za pokretanje spora istekao 27.6.2015?
Ko će primiti Rješenje i kako zainteresirana javnost može pokrenuti spor ako ne zna da je Rješenje izdato? Zahtijevamo da se barem oni koji su učestvovali u postupku obavijeste o izdavanju Rješenja, kako bi imali mogućnost da ostvare svoje zakonsko pravo.

Svrha ovih sugestija i primjedbi je naše nastojanje da ova okolinska dozvola bude kvalitetan instrument za rad postrojenja u okviru dozvoljenih normi i s minimalnim negativnim utjecajem na okoliš i stanovništvo Zenice. Iz dosadašnjeg iskustva (2009-2015) naučili smo da je loša okolinska dozvola samo dobar izgovor za nekažnjeno zagađivanje okoliša i ugrožavanje zdravlja građana. Zenica takav luksuz sebi više ne smije priuštiti.

U okviru projekta koji realizujemo u saradnji s organizacijom Arnika iz Češke Republike, a uz podršku Agencije za okoliš Češke Republike (*CENIA, česká informační agentura životního prostředí*) pokušavamo ovaj dokument uporediti i uskladiti s EU normama i BAT, ali je u ovako kratkim rokovima to nemoguće uraditi. Nadamo se da ćemo početkom septembra imati konačnu verziju analize koju je uradila Češka agencija i tada ćemo vam je dostaviti.

Zahtijevamo da se navedene sugestije i prijedlozi uvrste u prijedlog Rješenja o okolišnoj dozvoli operatoru ArcelorMittal Zenica d.o.o. Zenica za pogone i postrojenja Departmenta Čeličana i da nas o tome informišete.

S poštovanjem,

U Zenici, 27.08.2015. godine

Doc.dr. Samir Lemeš, predsjednik Udruženja "Eko forum" Zenica